

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Novice izhajajo v Ljubljani vsak teden dvakrat, namreč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., scer 3 fl., za pol leta 2 fl. po pošti, scer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI.

V sredo 18. maja 1853.

List 40.

Rodovitnost zemlje povzdigniti po drénaži.

(Dalje.)

Naj prvo se začno velike cevi (nabiravnice) pokladati in scer tiste nar poprej, ki imajo nar več notranje svetlobe in kjer je graben na dnu tako širok, da zamore delavec v njem stati in cevi z roko pokladati.

So naj širji cevi nabiravnic položene, se začno pokladati ožji; in za temi pridejo na versto še le stranske. Preden se pa položé cevi, je treba da je dno grabna dosto terdno in lepo ravno pripravljeno, da se cevi dobro priléžajo.

Ker pa tisti, ki graben reže, ne more ravno tako natanjko delati, da bi berž vse lepo ravno bilo, se graben s stopičem terdno potlači, ki se drenažni stopič (Drainstampfer) imenuje.

Je s stopičem, ki je iz železa napravljen in tako širok, kakor je dno grabna široko, graben terdo in ravno potlačen, se pokladajo cevi porédoma tako, da z eno cevjo vred se vselej en oklep položi.

Ker pa stranski grabni niso tako široki, da bi delavec zamogel v njih stati, je za pokladanje tacihi cevi pokladnika treba, s katerim se cevi zasačijo in v graben pokladajo; z položene cevi sname delavec pokladnik in seže po drugi in tako naprej. Vajen delavec zamore v eni uri 350 majhnih cevi položiti. Zadnja cev vsacega grabna se z plošnatimi kamni ali ceglattimi zadela, da ne more perst va-njo.

V tacihi močirnih krajih, kjer zemlja ni dosto terdna, je treba, da se dno grabna z ilovco zatlači in na-njo cevi položé.

Kakor hitro so po celem grabnu cevi položene, se začne graben spet z zemljo zadelovati. Če bi za to časa ne bilo, je dobro, ako se izpervega le za čevljev debelo zemlje nameče. Nikoli ni varno cevi ne zadelanih pušati, ker ne zadelane se lahko premaknejo ali razbijejo, če se kamnje na-nje vdere ali jih ljudje ali živina pohodijo. Preden se pa graben zadeluje, je treba ga še enkrat ogledati: ali ležé cevi lepo ravno in terdno vkup staknjene, in ali so konci cevi, kjer se voda vteka, dobro zavarovani, da se ne zamašijo.

Nar prvo pa se začno veliki grabni zadelovati in scer tam, kjer nar nižje ležé. Če je drénaža v tako imenovani lahki zemlji narejena, je dobro, ako se cevi poprej z dobro ilovco pokrijejo, da drobna perst ne pada skozi špranje va-nje in se po nji ne zamašé. Kjer ni pripravne ilovce, naj se položi rušnja z zeleno platjó, mah, listje in enaka soderga čez cevi, potem se še le graben z zemljo zadela.

Nekteri so mislili, da je še bolje grabne deloma s kamni zadelati in tako ž njimi drénažo še zboljšati, — al kamni so nevarni, ker se lahko cevi razbijejo; tudi podražijo drénažo, ker bi se jih veliko potrebovalo, in so brez prida. Zdaj tedaj nihče več s kamnjem ne zadeluje grabnov.

Drugi pa mislijo, da je bolje živo perst ali brazdo spod, mertvico pa zgor v graben zametati. Ker pa mertvica, globoko iz dna izkopana, večlet potrebuje, da rodovitna postane, je gotovo bolje, ako brazda ali živa perst na verhu ostane.

Zadenejo delavci grabne kopaje na kamne, naj se izkopljejo, ako niso preveliki; so pa veliki, se morajo zdrobiti s smodnikom (pulvrom).

(Dalje sledi.)

Smerkov konj je zlo nevaren človeškemu zdravju.

Večkrat smo že omenili, da kužnina smerkovega konja je človeku zlo nevarna. Nar bolj nevarno je, ako si človek v kako prasko ali rano na roki ali obrazu vcepi smerkelj konja; pa tudi zlo tanjka kožica ustnic (žnabelj) ali nosnic se zamore oskruniti s tim strupom. Če človek nalezle tako boleziin od konja, se mu le malokterikrat pomagati more. Žalostna prigodba nedavnej v Mangherow-u na Angleškem spričuje iznovega, da ljudém, ki niso v živinozdravništvu dobro poučeni in ne vejo kako s takim konjem ravnati, ki se po postavah tako mora berž gosposki naznaniti, naj se varjejo smerkovega konja kakor strupene kače. V Mangherow-u je cela kmečka družina žalostno smert storila! Pervi se je oče oskrunitil od smerkovega konja; od njega je mati z otroci vred boleziin nalezla, in celò dve mladi deklici, ki ste k unim večkrat hodile, ste zbolele in tudi umerle.

Naj je ta žalostna skušnja resno svarilo vsim: kako pazljivim nam je treba biti pri smerkovem konju!

Občni zbor kmetijske družbe v Ljubljani.

(Dalje.)

Osnova nove postave (za čas terganja (bendime) na Dolenskem je zbudila prav žive pomenke. Slavno c. k. deželno poglavarstvo je po mnogih skušnjah prepričano, da veliko nogradnikov tergati začne, preden grojzde dozori, iz kterega se potem zagatno, kisló in brez cene vino dobí-a, ktero dobro imé tudi vrednega domačega vina spodkopuje in je tako celi deželi v škodo. Zato je izročilo kmetijski družbi: naj ona z zvedenimi možmi osnovo tergatvine postave izdela, ktera je ravno sedaj toliko potrebuši, ker uvožnja horvaškega vina ni